

TÜRK BANKACILIK SEKTÖRÜNDE SORUNLU ALACAK ÇÖZÜMLEME YÖNTEMLERİ: MEVZUAT VE LİTERATÜR TEMELLİ BİR DERLEME*

Non-Performing Exposures Resolution Methods in the Turkish Banking Sector: A Compilation Based on Legislation and Literature

Tarık YURTOĞLU¹

Öz

Sorunlu alacakların çözülmesi; finansal piyasaların istikrarı, kredi arzı ve ekonomik büyüme üzerinde etkileri nedeniyle küresel ölçekte önemi artarak kritik bir konu haline gelmiştir. AB ülkelerinde 2018’de uygulamaya konulan Türkiye’de ise 2021’de “Sorunlu Alacak Çözümleme Rehberi” ismi ile yayımlanan rehberle, sorunlu alacak yönetimine dair yeni düzenleyici bir yaklaşım benimsenmiştir. Sorunlu alacakların yönetimi, piyasa temelli çözüm araçlarını gerektiren özel bir ihtisas alanı olarak kabul edilmektedir. Özellikle gelişmiş ülkelerde hukuki, yapısal konular ve karşılaşılan zorluklar ele alınarak çok boyutlu politikalar geliştirilmektedir. Bu çalışmada, sorunlu alacakların yönetim ve çözümüne ilişkin yürürlüğe konulan düzenlemeleri sistematik biçimde incelemekte ve akademik literatürde sorunlu alacak kavramının tanımsal çerçevesi açıklığa kavuşturulmaya çalışılmaktadır. Bunun yanı sıra güncel düzenlemeler ışığında sorunlu alacakların çözülmesinde kullanılan başlıca yöntemler değerlendirilmektedir. Çalışma ile sorunlu alacakların çözülmesi alanında politika yapıcılara, bankacılık sektöründeki profesyonellere, akademisyenlere uygulanabilir öneriler sunulması ve önerilerin geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca borçları sorunlu hale gelen finansal tüketiciler açısından mevcut ödeme ve yeniden yapılandırma yöntemleri konusunda farkındalık sağlanması hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sorunlu Alacak, Takipteki Krediler, Sorunlu Alacak Çözümleme Rehberi, Çözümleme Yöntemleri

Abstract

The resolution of non-performing exposures has become a critical issue on a global scale due to its significant impact on financial market stability, credit supply, and economic growth. While regulatory frameworks were introduced in European Union countries in 2018, Turkey adopted a new regulatory approach to non-performing exposure management with the publication of the Guidelines on Non-Performing Loan Resolution in 2021. The management of non-performing exposures is widely recognized as a specialized field requiring market-based resolution instruments. Particularly in developed economies, multidimensional policy frameworks have been designed by addressing legal, structural, and operational challenges associated with NPE resolution. This study systematically examines the regulations enacted with respect to the management and resolution of non-performing exposures and aims to clarify the conceptual framework of non-performing exposures as defined in the academic literature. In addition, in light of recent regulatory developments, the principal methods employed in the resolution of non-performing exposures are evaluated. The study seeks to provide applicable policy recommendations for policymakers, banking sector professionals, and academics in the field of non-performing exposure resolution, while also contributing to the further development of such recommendations. Furthermore, the study aims to enhance awareness among financial consumers whose debts have become non-performing regarding existing repayment and restructuring mechanisms.

Keywords: Non-Performing and Forborne Exposures, Non-Performing Loan, Guidelines on Management of Non-Performing and Forborne Exposures, Resolution Methods

Giriş

Bankacılık sektörünün en önemli gelir kalemlerinden birisi kredi ürünleridir. Kredinin geri ödenmemesi kredileri sorunlu alacağa dönüştürmektedir. Sorunlu alacakların artması banka bilançolarının bozulmasına, firmaların iflasına, ekonomik aktivitelerin negatif etkilenmesine, bireylerin psikolojilerinin kötüleşmesine hatta intiharlara varan sonuçların doğmasına neden olabilmektedir. Dolayısıyla sorunlu

* Bu makale, yazarın devam eden doktora tezinin bir bölümünden türetilerek hazırlanmıştır.

¹ Doktora Öğrencisi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, tarik.yurtoglu@ogr.hbv.edu.tr, ORCID: 0000-0002-5324-6624

alacaklar meselesi; devletleri, firmaları, ekonomiyi, bireyleri ve toplumsal yaşamı doğrudan ya da dolaylı olarak etkilemektedir.

Dünyada sorunlu alacakların çözülmesi konusunun önemi artmaktadır. Avrupa Birliği ülkeleri başta olmak üzere Dünya'nın farklı ülkelerinde ve Türkiye'de denetim otoriteleri, bankacılık sisteminde sorunlu alacakların daha sağlıklı yönetilmesi amacıyla çözümleme yöntemlerini ortaya koyacak mevzuatlar/yönergeler yayımlamaktadır. Bankalar da organizasyon şemalarını, raporlamalarını, iş süreçlerini ve kadrolarını hukuki regülasyonlar ve politikalar ışığında düzenlemektedir.

Bu çalışma, nitel bir derleme olup literatür ve ilgili düzenleyici dokümanların incelenmesine dayanmaktadır. Amaç, sorunlu alacak çözümleme yöntemlerini kavramsal ve politika perspektifinden değerlendirmektir. Çalışmada ampirik veri toplanmamış; bunun yerine Türk bankacılık sektöründe sorunlu alacakların yönetimine ilişkin mevzuat, düzenleyici kurum rehberleri, yönetmelikler, ulusal ve uluslararası literatür ve akademik kaynaklar sistematik biçimde analiz edilmiştir.

Çalışmada, sorunlu alacak kavramı, takipteki krediler (NPL-Non Performing Loan), sorunlu riskler (NPE-Non Performing Exposures) kavramları ve çözümleme yöntemlerini içerir ulusal ve uluslararası makaleler, dergiler, tezler, konferanslar, düzenleyici kurumların ve bankaların yayımladığı raporlar taranmıştır. Dünyada sorunlu alacak çözümleme yöntemlerine ilişkin 1930'lu yıllarda başlayan Türkiye'de ise 2002 tarihinde İstanbul Yaklaşımı ile hız kazanan ve günümüze kadar yapılan hukuki ve idari düzenlemeler incelenmiştir.

Özellikle Avrupa Bankacılık Otoritesi'nin 31.10.2018 tarihinde yayımladığı ve 30.06.2019 tarihinde AB ülkelerinde kademeli olarak yürürlüğe girdiği "Guidelines on Management of Non-Performing and Forborne Exposures" başlıklı düzenlemesi ve BDDK tarafından 29.06.2021 tarihinde yayımlanan ve 30.06.2022 tarihinde Türk bankacılık sektöründe yürürlüğe giren "Sorunlu Alacak Çözümleme Rehberi" temel referans kaynakları olarak ele alınmıştır. Doküman incelemesi kapsamında sorunlu alacak kavramı, kredilerin sınıflandırma sistemi, kredi riskinin muhasebeleştirilmesi, sorunlu alacakların çözümleme yöntemleri betimsel analiz yaklaşımıyla değerlendirilmiştir.

Bu çalışmada şu araştırma sorularına yanıt aramaktadır: Türk bankacılık sektöründe sorunlu alacakların çözülmesinde kullanılan yöntemler nelerdir? Bu yöntemlerin daha etkin kullanılması için neler yapılmalıdır? Bununla birlikte sorunlu alacaklar ile ilgili idari ve hukuki düzenlemeler araştırılarak ve sorunlu alacak kavramının literatürdeki tanımına dair literatürdeki tartışmalar incelenerek kavrama açıklık getirilmektedir. Çalışma ile sorunlu alacakların çözülmesi alanında politika yapıcılara, bankacılık sektöründeki profesyonellere ve akademisyenlere uygulanabilir öneriler sunulması ve geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca borçları sorunlu hale gelen finansal tüketiciler için de alternatif ödeme yöntemleri konusunda farkındalık sağlanması hedeflenmektedir.

2. Bankacılık Sektöründe Kredi ve Sorunlu Alacak Kavramı

Sorunlu alacak kavramını sağlıklı değerlendirilebilmek için öncelikle kredi kavramına, kredinin muhasebeleştirilme mantığına ve takipteki krediler kavramına açıklık getirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Bankaların, riske maruz kalabileceği en önemli finansal enstrümanlardan birisi kredilerdir. Kredilerin geri dönüşlerinde yaşanan sıkıntılar, kıt kaynakların etkin kullanılmaması sonucunu doğurabilmektedir (Erdem, 2018, p. 28).

2.1. Kredi Kavramı

Bankalarca ödeme işlemleri, para transferi, çek, senet gibi çeşitli finansal ürünler vasıtasıyla para akışına aracılık edilmektedir (Battal, 2004, s. 15). Finansal sistemin en etkili fon aktarım aracı kredi ürünleridir. Krediler, ulusal ve uluslararası düzeyde finans, sermaye ve reel piyasaları etkilemektedir. Dolayısıyla kredilerin yönetimi, sorunlu hale gelmesi, faiz oranlarının değişimi gibi birçok etmen ekonomik aktivitelerin seyrini belirleyebilmektedir (Baş vd., 2022, s. 13).

Kredi sözcüğü, Latince'de "credere" kelimesinden türetilmiş olup güvenmek anlamına gelmektedir (Bulut, 2002, s. 1). Türk Dil Kurumu Sözlüğüne göre ise kredi; "1- Borç ödemede güvenilir olma durumu, 2- Ödünç alınan veya verilen mal, para, 3- Güven, saygınlık, itibar" olarak tanımlanmıştır (Türk Dil Kurumu Sözlükleri, 2023). Literatürde farklı tanımlamalar bulunsa da genel itibarıyla kredi; "geri ödeyeceği konusunda kendisine güven duyulan gerçek veya tüzel kişilere belirli bir bedel (faiz ve/veya komisyon) karşılığında ve belirli bir süre ile ödünç para verilmesi veya bu kişiler lehine bir işin yapılması, edimin yerine getirilmesi ya da bir borcun ödenmesi konularında garanti verilmesi" işlemi olarak tanımlanmaktadır (Kaban vd., 2016, s. 231). 5411 sayılı Bankacılık Kanunu 48. maddesinde kredi kapsamına girecek ürünler; "nakdi krediler, gayrinakdi krediler, tahvil ve benzeri sermaye piyasası araçları,

varlıkların vadeli satışından doğan alacaklar, ters repo işlemlerinden alacaklar, vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri nedeniyle üstlenilen riskler, ortaklık payları, taşınmaz, ekipman veya emtia temini veya finansal kiralama, mal karşılığı vesaikin finansmanı...” olarak açıklanmaktadır.

2.2. Sorunlu Kredilerin Muhasebeleştirilmesi

Türk bankacılık muhasebe sisteminde, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) tarafından yürürlüğe konan Tek Düzen Hesap Planı (THP) kullanılmaktadır (Eken & Selimler, 2015, s. 53). Bankalar, sürdürülebilir karlılıklarını devam ettirmek ve gelecek vizyonlarını şekillendirmek adına bilançolarını etkin yönetmelidir. Bilanço, bir işletmenin belli dönemdeki aktif ve pasif değerlerini ortaya koyan mali tablo olarak ifade edilmektedir (Bierman, 2010, s. 30).

Tablo.1 Banka Bilançosu

	AKTİF	PASİF
BİLANÇO HESAPLARI (BİLANÇO İÇİ)	0-DÖNEN VARLIKLAR	3-MEVDUAT VE DİĞER YABANCI KAYNAKLAR -Genel Karşılıklar
	1-KREDİLER -Krediler (Nakdi Krediler) -Takipteki Krediler -Özel Karşılıklar (-)	4-ÖZKAYNAKLAR -Kar -Zarar
	2-YATIRIM AMAÇLI DEĞERLER VE DİĞER AKTİFLER -Kredi Faiz Tahakkuk ve Reeskontları	
GELİR TABLOSU HESAPLARI	6-FAİZ GİDERLERİ	5-FAİZ GELİRLERİ -Kredilerden Alınan Faizler -Takipteki Hesaplardan Alınan Faizler
	8-FAİZ DIŞI GİDERLER -Karşılık ve Değer Düşme Giderleri	7-FAİZ DIŞI GELİRLER -Geçmiş Yıl Giderleri Düzeltme Hesabı
BİLANÇO DIŞI HESAPLAR	9-BİLANÇO DIŞI HESAPLAR -Yakın İzlemedeki Krediler -İptal Edilen Faizler (TOA) -Kredi Limitleri/Teminatları -Gayrinakdi Krediler	

Kaynak: Selimler, 2015, s. 153.

Banka bilançosu yukarıda tabloda belirtilen kalemlerden oluşmaktadır. Bilanço içi ve bilanço dışı kalemlerin sonucunda oluşacak gelirler ve giderler, gelir tablosunda muhasebeleştirilerek banka karlılıkları hesaplanmaktadır (İbiş vd., 2018, s. 93-95). Bankalar tarafından piyasaya sağlanan fon, banka bilançosunun aktif tarafındaki 1- Krediler hesabında izlenmektedir.

5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun BDDK'ya verdiği yetki dahilinde “Bankalarca Krediler ve Diğer Alacakların Niteliklerinin Belirlenmesi ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında” 01.11.2006 tarih/26333 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan yönetmelik ile karşılık ayırma usulleri belirlenmiştir (Demirkan, 2022, s. 45-46).

Tablo 2. Karşılıklar Yönetmeliğine Göre Kredilerin Sınıflandırılması

Grup	Karşılık Grubu	Ödemede Gecikme Süresi	Niteliği

1-Standart Nitelikli Krediler	Genel Karşılık	30 güne kadar	Kredilerin anapara ve faiz ödemelerinin süresinde yapıldığı ve borçlunun kredi değerliliğinde zayıflama olmadığı krediler
2-Yakın İzlemedeki Krediler		30-90 gün	Borçluların ödemelerinde sorun olmayan fakat kredi değerliliğinde zayıflama ve olumsuz gelişmeler gözlemlenmesi muhtemel krediler
3-Taahsil İmkânı Sınırlı Krediler	Özel Karşılık	90-180 gün	Kredi değerliliğinde zayıflama olmuş krediler
4-Taahsili Şüpheli Krediler		180-365	Kredi değerliliği zayıflamakla birlikte zarara döndüğü kesin gözüyle bakılmayan krediler
5-Zarar Niteliğindeki Krediler		1 yıl üzeri	Taahsili mümkün gözükmeyen, tamamen zafiyete uğramış krediler

Kaynak: Selimler, 2015, s.153

Bankalar, kredileri tahsil edilebilme kabiliyetine ve müşterilerinin kredi değerliliğine göre kredilerini ve diğer alacaklarını, muhasebe sistemlerinde sınıflandırarak izlemek zorundadır. Kredileri niteliklerine göre sınıflandırma 5 grupta yapılmaktadır. 1. ve 2. grupta belirtilen krediler canlı kredi sınıfında iken 3, 4 ve 5. gruptaki krediler donuk alacaklar sınıfında değerlendirilmektedir. Sınıflandırma çerçevesinde; 1. ve 2. gruptaki kredilere genel karşılık ayrılırken 3, 4 ve 5. gruptaki kredilere ise özel karşılık ayrılmaktadır. Genel karşılık kavramı daha çok gelecekteki belirsizlikler ya da gelişmeler için ayrılan karşılıkları ifade ederken özel karşılıklar ise banka kredi portföyünde artık sorunlu hale gelmiş belirli alacaklar için kullanılmaktadır (Acar, 2000, s. 33).

TFRS 9 ile birlikte karşılık ayırma uygulamasında değişikliklere gidilmiştir (Us, 2020, s. 298). Yeni uygulamada öncekinden farklı olarak "Beklenen Kredi Zararı (BKZ)" hesaplaması uygulamaya konulmuştur. Daha önce sabit oranlar üzerinden hesaplanana genel ve özel karşılıklar, istatistiksel yöntemlerle belirlenen parametreler kullanılarak hesaplanmaya başlanmıştır (Köksal vd., 2020, s. 36).

Bankaların sorunlu kredilerinin yönetilmesi açısından kredilerinin sınıflandırılması ve karşılıklarının gerçeğe uygun ayrılması bankalar için önem arz etmektedir. Gerçeğe uygun karşılıkların ayrılmaması ve muhasebe denetimlerinin sağlıklı yapılması halinde bankaların karlılıkları doğrudan etkilenmektedir. Bununla birlikte bankanın bilançosundaki temerrüt riskine sahip bakiyenin sağlıklı hesaplanamaması bankaların risk yönetiminde zafiyete uğramasına sebep olabilmektedir.

2.3. Takipteki Krediler ve Sorunlu Alacak Kavramı

Bankacılık literatüründe takipteki krediler (Non Performing Loan-NPL); donuk alacaklar, donuk krediler, takipteki alacaklar, tasfiye olunacak alacaklar (TOA), batık krediler gibi farklı kavramlarla da isimlendirilmektedir. Yine literatürde takipteki kredilerin, doğrudan sorunlu alacak yerine kullanıldığı da görülebilmektedir. Aslında takipteki krediler, sorunlu alacak kavramının içerisinde sadece bir bölümü ifade etmektedir. Bu nedenle, kavramsal çerçevenin netleştirilmesi amacıyla öncelikle 'takipteki krediler' kavramı ele alınmaktadır.

Literatürde, takipteki krediler kavramı için küresel ölçekte geçerli ortak bir tanım bulunmadığı anlaşılmaktadır. Farklı kurum ve kuruluşlar farklı tanımlamalar yapabilmektedir. Uluslararası Finans Enstitüsü (1999) Kredi Kalitesi Çalışma Grubu; kredileri standart, izlenen, standart altı, şüpheli ve zarar olmak üzere beş gruba ayırmaktadır. Son 3 kategorideki kredileri anapara ve/veya faiz ödemesinin sırasıyla 90, 180 ve 365 günden fazla gecikmiş alacaklar olarak takipteki krediler sınıfında tanımlamaktadır (Krueger, 2002). Uluslararası Para Fonu; (a) anapara ve faiz ödemelerinin vadesi 90 gün veya daha fazla gecikmesi; (b) 90 günlük faiz ödemelerinin anaparaya yeniden yatırılması, yeniden finanse edilmesi veya devredilmesi; veya (c) vadesi 90 gün geçmiş bir ödeme olmasa bile kredileri yeniden sınıflandırmak için herhangi bir kanıt bulunması; durumundaki 3 senaryoyu takipteki krediler olarak ifade etmektedir (IMF, 2006). Basel Bankacılık Denetim Komitesi, borçlunun bankalara karşı kredi yükümlülüğünü 90 günden fazla geciktirmesini takipteki kredi olarak değerlendirmektedir (BCBS, 2006).

Takipteki kredilere dair ortak bir tanım bulunmasa da genellikle ödeme planındaki borç ödeme vadesinin 90 gün gecikmesi takipteki kredilerin en önemli ortak özelliklerindedir. Dolayısıyla batık kredilerin tanımı bazı açılardan ülkeler arasında farklılık gösterebilse de kavram dünya genelinde nispeten benzerdir (Berger & DeYoung, 1997, s. 855). Türkiye'de Kredilerin Sınıflandırılması ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğe göre donuk alacak:

Üç, dört ve beşinci grupta sınıflandırılan krediler, Kredi Riskine Esas Tutarın İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşımlar ile Hesaplanmasına İlişkin Tebliğ uyarınca borçlusunun temerrüt ettiği kabul edilen krediler ve TFRS 9'a göre borçlunun temerrüdü dolayısıyla ömür boyu beklenen kredi zarar karşılığı uygulamasına tabi olan krediler

Olarak tanımlanmaktadır. Tanımlamalardan da anlaşılacağı üzere Türkiye'deki takipteki kredi kavramı ile dünya literatüründeki takipteki kredi kavramları benzerlik göstermektedir. Ayrıca takipteki krediler kavramının yanı sıra "Sorunlu Riskler (NPE-Non Performing Exposures)" olarak isimlendirilen başka bir kavram daha bulunmaktadır. Bu kavram Avrupa mevzuatını göre NPL kavramını da içeren daha geniş bir kavram olarak tanımlanmaktadır. NPE kavramı; bilançodaki krediler dışında borçlanma senetlerine dair kredi risklerini, bilanço dışı kalemlerde yer alan (bankaca verilen garantiler, cayılabilir ve cayılamaz taahhütler vb.) riskleri de kapsamaktadır (Çanga Belber, 2025, s. 41). Avrupa Bankacılık Otoritesi (EBA), sözleşmeye uygun olarak borçlularca geri ödeme taahhütlerinin yerine getirilmemesini NPL olarak tanımlarken, vadesi 90 gün geçen riskler ve vadesi geçme süresine/tutarına bakılmaksızın borçlunun borçlarını geri ödeyemeyeceğinin değerlendirildiği riskleri NPE olarak ifade etmektedir (EBA, 2023).

Literatürde NPL, NPE ve sorunlu alacak kavramlarının birbirinin yerine kullanılabilirdiği görülmektedir. Avrupa Bankacılık Otoritesi tarafından sorunlu alacakların yönetimine ilişkin Avrupa bankalarına yönelik 31.10.2018 tarihinde yayımlanan uygulama rehberi ile sorunlu alacak kavramı, takipteki kredi kavramından daha geniş anlamda değerlendirilmeye başlamıştır. Avrupa Bankacılık Otoritesi; "Guidelines On Management Of Non-Performing And Forborne Exposures" başlığıyla rehberi yayımlamıştır. Başlıkta yer alan "non performing" terimi literatürde belirtildiği şekilde takipteki krediler ile aynı anlamda tanımlanırken, "forborne exposures" kavramı literatürde tanım içerisine yeni eklenmiştir. Forborne exposure; Finansal Güçlük Nedeniyle Yapılandırılan Krediler (FBE) olarak değerlendirilmektedir.

Türkiye'de ise BDDK tarafından bankaların yeniden yapılandırılmış ve donuk alacaklarını risk yönetim sistemleri kapsamında belirlemesi, izlemesi, çözümlemesi, alacaklardan dolayı edinilen varlıkları yönetmesi amacıyla 29.06.2021 tarih ve 9644 sayılı karar ile "Sorunlu Alacak Çözümleme Rehberi" yayımlanmıştır. Rehber Avrupa Bankacılık Otoritesi tarafından yayımlanan rehberden esinlenerek hazırlanmıştır. Rehberde "Sorunlu Alacak" tanımı Avrupa'da yayımlanan rehberde benzer nitelikte tanımlanmaktadır. Rehberde "Sorunlu Alacak" bankaların bilançolarındaki yeniden yapılandırılmış alacaklar ile donuk alacaklar olarak açıklanmaktadır. Bu kapsamda sorunlu alacak; yeniden yapılandırılmış alacaklar ile donuk alacaklarının toplamını ifade etmektedir. 1. ve 2. grupta belirtilen krediler canlı kredi sınıfında iken 3, 4 ve 5. gruptaki krediler donuk alacaklar sınıfında değerlendirilmektedir. Sorunlu alacak tanımı içerisinde yer alan donuk alacaklar; 3., 4. ve 5. gruptaki kredilerin tamamını kapsamaktadır.

Tanım içerisinde yer alan yeniden yapılandırılmış alacaklar kavramı ise 06.07.2021 tarih 31533 sayılı "Kredilerin Sınıflandırılması ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik" madde 7'de; "Canlı veya donuk alacaklar için uygulanabilen yeniden yapılandırma, kredi borçlusunun ödemelerinde karşılaştığı veya karşılaşması muhtemel olan «finansal güçlükler» nedeniyle borçluya tanınan ve geri ödeme sıkıntısı çekmeyen bir borçluya tanınmayacak olan «imtiyazları» ifade eder." Şeklinde tanımlanmaktadır. Yeniden yapılandırılmış tanımlamasında, kredi borçlusunun ödemelerinde karşılaştığı veya karşılaşması muhtemel olan finansal güçlüklerden bahsedilmektedir. Sorunlu Alacaklar Çözümleme Rehberi madde 91'de sorunlu alacak değerlendirilirken "Alacağın, sözleşme şartlarının değiştirilmesinden/yeniden finansmanından önceki 3 ay içinde vadesini a) 30 günden fazla geçmiş olması, b) borçluya atanan içsel derecelendirme notunun kötüleşmesi/borçlunun temerrüt olasılığının artması, c) 3 ay boyunca izleme listesinde bulunması." şeklinde ifade edilen asgari üç koşulun gerçekleşmesinin göz önünde bulundurulması gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca BDDK tarafından 02.03.2018 yılında yayımlanan genelge doğrultusunda finansal güçlük tanımının içeriği örneklendirilmektedir. Müşterilerin kredi hesapları üzerinde gerçekleştirilen ödeme planı güncelleme, vade uzatım, temdit vb. tüm işlemler yapılandırma olarak kabul edilmekte ve bu işlemlerin yapılmasından sonra müşteriler İkinci Grup Krediler (Yakın İzleme) altında sınıflandırılmaktadır.

Neticede sorunlu alacaklar tanımı içerisinde yer alan yeniden yapılandırılmış kavramı; donuk alacakların dışında canlı krediler içerisinde yer alıp yapılandırılmış ve aynı zamanda finansal güçlük tanımına uyan müşterileri kapsamaktadır.

Doktrinde sorunlu alacakların kavramsal çerçevesine rehberden farklı olarak Topçu (2023) ve Çanga Belber (2025) tarafından 2 ayrı tanımlama getirilmektedir. Her ikisinin de yaptığı tanımlamada rehberle aynı doğrultuda, donuk alacaklar sorunlu alacak kavramı içerisinde değerlendirilmektedir. Fakat Topçu tarafından yapılan sorunlu alacak tanımında;

Donuk alacaklara ilave hesap kat ihtarnamesine keşide edilmesine sebep veren gecikmelerin tümüyle giderilmediği müddetçe ihtarnamaya konu edilmiş krediler ve yeniden yapılandırılıp yapılandırılmadığına bakılmaksızın 2. grupta sınıflandırılmakla birlikte başkaca işaretlerin (müşterinin karşılıksız çeklerinin yazılmaya başlaması, olumsuz piyasa istihbaratı vb.) varlığı sebebiyle borçlunun kredi değerliliğinin

gerilemesi neticesinde, kısmen veya tamamen geri ödenmeme riskinin ortaya çıktığına ve ödeme için teminatlara başvurulmamasının gerekeceğine kanaat getirilen krediler

Olarak ifade edilmektedir. Çanga Belber tarafından yapılan tanımlamada; “Donuk alacaklara ilave borçlunun kredi değerliliğinin bozularak borcun tümüyle ödenmeme ihtimalinin ortaya çıktığı krediler” olarak açıklanmaktadır. Her iki yazar tarafından ve Rehber’de yapılan sorunlu alacak tanımlamasındaki 3, 4 ve 5. sınıfta izlenen donuk alacakların sorunlu alacak kavramı içerisinde değerlendirilmesi gerektiği kısmına tarafımızca da katılmaktadır. Ancak 1. ve 2. sınıfta canlı hesaplarda izlenen kredilerdeki sorunlu alacakların belirlenme yöntemi ya da tanımı Rehber ve yazarlardan farklı değerlendirilmektedir.

Kanaatimizce de Rehberde yapılan sorunlu alacak tanımlaması; gerçek sorunlu alacak bakiyesinin tespit edilmesinde eksik unsurları barındırmaktadır. Bu kapsamda yapılandırma olup olmadığına bakılmaksızın donuk alacakların (3., 4. ve 5. grupta izlenen) sorunlu alacak olduğuna dair bir şüphe bulunmamaktadır. Yeniden yapılandırmış alacak tanımlamasında ise, yeniden yapılandırılan 1. ve 2. grupta canlı hesaplarda izlenen kredilerin sorunlu alacak olduğu anlaşılmaktadır. 1. grupta yer alan krediler, yapılandırıldığı takdirde Karşılıklar Yönetmeliği’nin madde 4/8 kapsamında 2. gruba aktarılma zorunluluğu bulunmaktadır. Dolayısıyla canlı hesaplarda yapılandırılmış krediler, otomatik olarak 2. grupta izlenmektedir. Yeniden yapılandırılmış kredilerin finansal güçlük nedeniyle yapılandırılması, finansal güçlük tanımının da objektif kriterlere göre belirlenmiş olması ve AB mevzuatlarıyla da uyum sağlanması sebepleriyle sorunlu alacak kavramının içerisinde tanımlanması gerektiği tarafımızca da düşünülmektedir. Fakat müşteri özelinde değerlendirme yapıldığında, bir müşterinin kredileri, yapılandırılmasa bile yapılandırılmış kredilerden daha fazla risk ihtiva edebilmektedir. Örneğin birçok bankada gecikmiş kredisi bulunan veya üretim kapasitesi azaldığı tespit edilen ancak kredileri yapılandırılmamış müşterinin kredileri, tanıma göre sorunlu alacak kapsamında değerlendirilmemektedir. Türk bankacılık sisteminde kredilerin sınıflandırılmasında “yakın izleme sınıfı” kredilerin riskliliklerinin izlenmesi açısından önem teşkil etmektedir. Zira yakın izleme, bankalar açısından sorunlu alacaklara giden yolda işaretlerin arttığı anlamına gelmektedir. Kanaatimizce sorunlu alacakların belirlenmesinde önce 1. grubun tamamen sağlıklı 2. grupta bazı kredilerin artık sorunlu alacak yoluna girdiği ve 3, 4, 5. grubun ise tamamen sorunlu olduğu sonucundan hareketle tedrici bir yöntem izlenmesinin daha sağlıklı olacağı düşünülmektedir. Dolayısıyla bir kredinin sorunlu alacak olarak tanımlanması için öncelikle yakın izleme sınıfına alınması akabinde bir tanımlama yapılmasının daha doğru olacağı düşünülmektedir. Netice itibarıyla Rehberde belirtilen sorunlu alacak kavramındaki, “donuk alacaklar” ve “finansal güçlük nedeniyle yapılandırılmış krediler” tanımına katılmakla beraber bu tanımın eksik unsur barındırdığı, yakın izlemeye alınması koşuluyla Çanga Belber’in tanımında belirttiği “borçlunun kredi değerliliğinin bozularak borcun tümüyle ödenmeme ihtimalinin ortaya çıktığı krediler” kısmının da tanım içerisinde olması gerektiği değerlendirilmektedir. Çanga Belber kredilerin yapılandırılıp yapılandırılmadığına bakılmaksızın bütün canlı krediler için bu tanımı yaparken tarafımızca finansal güçlük nedeniyle yapılandırılmış kredilerin sorunlu alacak statüsünde değerlendirilmesi, bu alacaklara ilave önce yakın izlemeye alınması koşuluyla Çanga Belber’in tanımlamasının sorunlu alacak tanımlamasına eklenmesi gerektiği savunulmaktadır.

3. Türk Bankacılık Sektöründe Sorunlu Alacak Çözümleme Yöntemleri ve Kullanılan Yöntemler Üzerine Değerlendirmeler

Kredilerin sorunlu hale dönüşmesinde tek bir neden olabileceği gibi birçok nedenin bir araya gelmesi de söz konusu olabilmektedir. Firmaya özgü etkenler, sektöre özgü etkenler, siyasi ve ekonomik etkenler, banka yönetiminden ve kredi sürecindeki hatalardan kaynaklı etkenler kredilerin sorunlu alacaklara dönüşmesinde etkili olabilmektedir. Hiç şüphesiz ki kredilerin sorunlu hale gelmeden önleyici tedbirlerin alınması elzemdir. Önleyici tedbirlerin yeterli olmaması durumunda kredilerin sorunlu hale gelmesinden sonra sorunlu alacakların çözümlenmesine yönelik uygulamalar devreye girmektedir. Bu bölümde sorunlu alacak çözümleme yöntemleri olarak Rehber’de belirtilen yöntemlerle birlikte bankacılık sektöründe kullanılan diğer yöntemler de dahil edilerek geniş kapsamlı ele alınmaktadır.

Sorunlu alacakların çözümlenmesinde kullanılan yöntemlerin sınıflandırılması, ülkelerin yasal düzenlemeleri, idari kararlar ya da akademik çalışmalardaki bakış açısı farklılıkları sebepleriyle çeşitlilik arz etmektedir. Dolayısıyla literatürde tek bir sınıflandırma yapılamamaktadır. Dünyadaki karşılaştırmalı hukukta; banka odaklı (yerelleştirilmiş-decentralised) ve ülke odaklı (merkezileştirilmiş-centralized) (Dimri, 2024, s. 161); bilanço içi (on balance sheet) ve bilanço dışı (off balance sheet); borçlu odaklı (debtor focused) ve banka odaklı (bank focused); iç yönetim (internal management) ve dış yönetim (external management) şeklinde sınıflandırmalar yapılabilmektedir (Topçu, 2023, s. 65). Bütün bu sınıflandırmaların bir sistematiği ve kendi içerisinde tutarlılığı da bulunmaktadır. Fakat her bir yöntemin birbirleri ile bazı dosyalarda yoğun, bazı dosyalar da sınırlı ilişkisi olabilmektedir. Dolayısıyla kanaatimizce hangi çözümleme yönteminin hangi sınıfa gireceği yönünde net çizgiler çizilememektedir. Çalışmada, her bir çözümleme yönteminin kendine özgü koşullarının ve özelliklerinin daha net ifade edilebilmesi adına var olan çözüm

yöntemleri ayrı başlıklarda münferit çözümleme yöntemleri olarak ifade edilmektedir. Çalışmanın bütününde; herhangi bir yargı organı kararına göre tahsilat veya çözümleme yöntemi var ise hukuki süreçlerle çözümleme yöntemi bunun dışında kalan banka içi karar mekanizmasının yoğun olduğu çözümleme yöntemleri ise idari yolla çözümleme yöntemi olarak belirtilmektedir.

3.1. Hukuki Süreçlerle Tahsilat

Sorunlu Alacak Çözümleme Rehberi madde 77 tasfiye faaliyetleri başlığında; “Bir yeniden yapılandırma tedbirinin uygulanmasının mümkün olmaması veya yeniden yapılandırmadan fayda sağlanamayacağının anlaşılması halinde, söz konusu sorunlu alacak ile ilgili tasfiye faaliyetleri başlatılmalıdır...” hükmü ile yasal takip yolu çözümleme yöntemleri arasında sayılmaktadır. Rehber’in literatüre getirdiği en önemli anlayışlardan birisi, yasal takip öncesindeki tahsilat süreçlerinin öncelikli değerlendirilmesi ve etkin kullanılmasıdır. Rehber’de ayrıca madde 82’de yasal takip yollarının ortalama süresi ve maliyetlerinin analiz edilmesi vurgulanmaktadır. Böylelikle yasal takip maliyetinin yüksek olması ya da tahsilat sürelerinin uzun yıllar alması gibi verimli olmayacak yöntemlerin değerlendirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılabilmektedir.

Bankalar en uygun çözümleme yöntemlerini her bir dosya özelinde değerlendirmelidir. Borçlular ile iletişim kanallarının kapanması ve idari yollardan uzlaşma sağlanamaması durumlarında; kredilerin tasfiyesi yasal süreçlerin işletilmesi ile mümkün olabilmektedir. Hukuki süreçlerin işletilmesi yasal takip süreçleri devam ederken de borçluların müzakere masasına oturmasını sağlayabilecek yollardan birisidir (Topçu, 2023, s. 70). Yasal yollardan çözümleme sürecinde, İcrai Yollardan Tahsilat ve Dava Takip Yoluyla Tahsilat olarak çözümleme yöntemleri kullanılmaktadır.

İcrai Yollardan Tahsilat; İcra İflas Kanunu hükümlerine göre alacakların hukuki yollardan tahsil edilme yöntemidir. İcrai takip yollarında teminat yapısına göre hangi yolla icra takip işlemlerinin başlatılacağına karar verilmesi önem arz etmektedir. İcrai yollardan tahsilatta, İcra İflas Kanununa göre Genel Haciz Yoluyla Takip, Rehnin Paraya Çevrilmesi Yoluyla Takip, Kambiyo Senetlerine Özgü Haciz Yoluyla Takip işlemi olmak üzere üç ana yol belirlenmektedir (Üstündağ, 2004, s. 400).

Dava Takip Yoluyla Tahsilatta ise icrai yollardan sonuç alınmaması veya sınırlı sonuç alınması durumlarında dava yollarıyla izlenecek tahsilat yöntemlerine başvurulabilmektedir. Borçlular, mali durumları bozulmaya başladıktan sonra kredileri henüz takip hesaplarına aktarılmadan mal varlıklarını kaçırabilmektedir. Bankalar, erken uyarı mekanizmalarına rağmen borçluların bu işlemlerini tespit etmekte ya da amacını anlamakta güçlük çekebilmektedir. Bu durumda, icrai yollardan yasal takip işlemleri sonuçsuz kalabilmekte ve bankalar dava yoluyla borçlarını tahsil etmek için girişimde bulunabilmektedir (Topçu, 2023, ss. 54-55). Bankalar; borçluların kötü niyetli işlemlerinin tespiti ile birlikte, alacaklarını tahsil etmek için İcra ve İflas Kanunu (İİK) m. 277-284 vd. hükümlerinde düzenlenen Tasarrufun İptali Davasını açabilmektedir (Muşul, 2017, s. 857). Elde edilen somut delillerin niteliğine göre Türk Borçlar Kanunu’nun 19. maddesine çerçevesinde sözleşmede gerçek iradenin sakatlanması halinde Muvazaa Davası’na başvurabilmektedir (İnan & Yücel, 2014, ss. 121-122). Tüzel kişiliklerin kötüye kullanılması halinde tüzel kişilik perdesi aralanarak ortakların veya yöneticilerin sorumluluklarına gitme durumunda ise Perdenin Aralanması Davasını açabilmektedir (Dural & Ögüz, 2015). Borçlunun, alacaklıların menfaatlerini aykırı gerçekleştirdiği bazı fiiller, başta İcra ve İflas Kanunu ile Türk Ceza Kanunu olmak üzere çeşitli kanun ve mevzuatlarda suç olarak düzenlenmektedir. Bu suçların tespiti halinde ceza hukuku bakımından da dava yoluyla yaptırıma gidilebilmektedir. TCK m. 158/1 Nitelikli Dolandırıcılık, TCK m.161 Hileli İflas, TCK m.162 Taksirli İflas, TCK m. 289 Muhafaza Görevini Kötüye Kullanma, İİK m. 331 Hacizden Mal Kaçırma, İİK m. 334 Konkordato Mühleti İçinde Hileli İşlem, İİK m. 337 İcra Takibine İlişkin Malvarlığını Bildirmeme, İİK m. 338 Gerçeğe Aykırı Mal Beyanı ceza davalarına konu olabilecek örnekler arasında sayılmaktadır.

İcrai yollardan yasal takip işlemlerinde, özellikle rehinli malların paraya çevrilmesinde tahsilat süreçleri yıllar alabilmektedir. Gayrimenkuller üzerinde haciz sayısının fazla olması ve tarafların artması durumunda süreçler daha karmaşık hale gelmekte ve çözüm yolları azalmaktadır. Bununla birlikte yasal süreçlerdeki yüksek harc, yargılama giderleri, vekalet ücreti ve icra masrafları borcun tahsilini sınırlandırmaktadır. Tahsilat süresinin uzaması da borçlu açısından temerrüt faizlerinin birikmesi sebebiyle borç yükünün artmasına, alacaklı açısından da alacağına kavuşma imkanının sınırlandırılmasına sebep olmaktadır. Bu nedenle usul ekonomisine uygun olarak daha basit takip usulleriyle süreçlerin sonlanabileceği ve masrafların asgariye indirileceği şekilde İcra İflas Kanun’unda sadeleşmeye ihtiyaç olduğu düşünülmektedir. Dava takip yoluyla ve cezai davalar yoluyla takipte ise uygulamada bankaların avukatları, uzman ekipleri ya da denetim birimleri tarafından yapılacak araştırmalarla borçluların cezai eylemlere konu olabilecek fiilleri tespit edilebilmelidir. Bu sebeple bankalar, somut delillere ulaşabilecek

ve organik bağı ispatlayabilecek niteliklere sahip uzman nitelikli avukat ve bankacıları istihdam etmelerinin faydalı olacağı değerlendirilmektedir.

3.2. Yeniden Yapılandırma

Yeniden yapılandırma, sorunlu alacakların çözümlenmesinde en çok kullanılan yöntemlerdendir. Bu bölümde canlı kredilerden ziyade sorunlu alacak olarak tanımlanan kredilerin yeniden yapılandırması çözüm yoluna değinilmektedir. Rehber, alacakların yeniden yapılandırılması konusunda uçtan ucu bir sistematik sunmakta ve bankalara yol gösterici bir rehber niteliği taşımaktadır. Rehber’de yeniden yapılandırma kavramı, Kredilerin Sınıflandırılması ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliği’nin 7. maddesinde belirtilen tanıma atıf yapılarak kullanılmaktadır. İlgili yönetmelikte yeniden yapılandırma; “kredi borçlusunun ödemelerinde karşılaştığı veya karşılaşması muhtemel olan finansal güçlükler nedeniyle borçluya tanınan ve geri ödeme sıkıntısı çekmeyen bir borçluya tanınmayacak olan imtiyazlar” olarak ifade edilmektedir. Bu tanımda sadece sorunlu alacaklar kapsamında değil aynı zamanda canlı krediler de tanıma dahil edilmektedir (KY md.7/1). Yönetmeliğin 7. maddesi devam hükümlerinde borçluya sağlanan imtiyazlar, “a) Kredi sözleşmesi koşullarının değiştirilmesi veya b) kredinin kısmen veya tamamen yeniden finanse edilmesidir.” maddeleri ile sayılmaktadır. Ayrıca 7. maddenin 2. bendinde imtiyazlı sayılabilecek durumlar;

- a) Yeniden yapılandırma öncesi ve sonrası sözleşme koşulları arasında finansal güçlük yaşayan veya yaşaması muhtemel olan borçlu lehine farklılıklar bulunması. b) Yeniden yapılandırma kapsamında yapılan yeni sözleşmede, yeniden yapılandırma tarihinde benzer risk profiline sahip diğer borçlulara sağlananlardan daha avantajlı koşulların yer alması.

Maddeleri ile ifade edilmektedir.

Yeniden yapılandırma kavramının sınıflandırmasında literatürde yeknesaklık bulunmamaktadır. Çalışmada Yeniden Yapılandırma; İdari Yollardan Kurum İçi Yapılandırma, Finansal Yeniden Yapılandırma (FYY) ve İcra İflas Kanunu Kapsamında Yeniden Yapılandırma olarak 3 alt başlıkta anlatılmakta ve 4. alt başlıkta yeniden yapılandırmaya dair genel bir değerlendirmede bulunmaktadır.

3.2.1. İdari Yollardan Kurum İçi Yapılandırma

Yeniden yapılandırmada sorunlu hale gelen kredilerin kredi vadesinin uzatılması, faiz oranlarında azaltıma gidilmesi, firmaya ödemesiz dönem verilmesi, borç tespitinin yeniden yapılarak müşterinin ödeme gücüne uygun yeni ödeme planının belirlenmesi, kredi şartlarında değişiklikler yapılması müşteriye sağlanan imtiyazlar kapsamında değerlendirilmektedir (Demir & Aydın 2023, s. 734). Kredi ödemelerinin zamanında gerçekleştirilmemesi ya da gerçekleştirilmeyeceği önceden belirlenen borçlular için kredi değerliliği gözden geçirilerek ödemelerinin zamanında yapılmama gerekçeleri analiz edilmelidir. Şayet firmanın geçici bir likidite sıkıntısı ya da nakit akışından kaynaklı uyumsuzluğu bulunduğu kanaati oluşursa kredi vadelerinin temdit edilmesi veya yeniden yapılandırılması seçenekleri düşünülebilmektedir.

Uygulamada kredilerinin sorunlu alacak haline geldikten sonra da borçlular ile iletişime devam edilmesi önem arz etmektedir. Borçlulara özgü finansal durumlar dikkate alınarak yapılandırma önerilerini sunmak sorunlu kredilerin tahsiline yardımcı olabilmektedir. Yapılandırma önerileri bireysel olabileceği gibi belirlenen kitlelere yönelik toplu da yapılabilmektedir. Tarımsal kredileri sorunlu hale gelen borçlu kitlesinin tamamı için borç bakiyelerinde indirime gidilmesi, uygun faiz oranları ve vade seçenekleri ile ödeme planı sunulması toplu yapılandırma teklifine örnek uygulamalardandır. Yeniden yapılandırma politikaları sorunlu hale gelen alacakların ödeme koşullarının iyileştirilmesinin dışında borçlunun mali yapısının güçlendirilmesini, idari ve finansal yönetim kabiliyetinin artmasını da sağlayarak sorunlu alacakların çözümüne katkı sunmaktadır. Bütün bu süreçler bankaların kurum içi karar ve onay mekanizmaları ile yönetilmektedir.

3.2.2. Finansal Yeniden Yapılandırma Programları

Uluslararası alanda yapılan ilk finansal yapılandırma örneği İngiltere’de yaşanan ekonomik durgunluk sonrası 1970’li yılların ortasında Bank of England tarafından başlatılan Londra Yaklaşımıdır. Bu yaklaşımda gönüllü bankaların konsorsiyum oluşturarak ekonomik açıdan yaşatılmasına değer görülen firmalarının ekonomiye tekrar kazandırılması amaçlanmıştır (Selimler, 2019, ss. 519-520). Türkiye’de ise dünyadaki gelişmelere benzer nitelikte ekonomik krizler sonrası yeniden yapılandırmaya ilişkin yapılan ilk çalışma 2001 krizinden sonra Londra Yaklaşımı’ndan esinlenilerek oluşturulan İstanbul Yaklaşımıdır. İstanbul Yaklaşımı’nda benimsenen sistem 30.01.2002 tarihinde 4743 sayılı “Mali Sektöre Olan Borçların Yeniden Yapılandırılması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” ve bu kanunun

2.maddesi uyarınca çıkarılan “Finansal Yeniden Yapılandırma Çerçeve Anlaşmalarının Onaylanması, Kabulü ve Uygulanmasına İlişkin Genel Şartlar Hakkında Yönetmelik” ile Türk Hukuk Sistemi içerisine girmiştir (Koç, 2010, ss. 39-48). İstanbul Yaklaşımı’nda da Londra Yaklaşımı’na benzer şekilde bankalar ile borçları sorunlu hale gelen reel kesim arasındaki yapılandırmanın gönüllülük esasına dayandığı bir yöntem oluşturulmuştur. Ödeme gücü içerisinde olan borçlu firmalar ile bankaların belirli bir sözleşme çerçevesinde uzlaşmasını amaçlanmıştır (Kocaman vd., 2018, ss. 229-230). Türkiye’de bu yaklaşım tarzı sonraki finansal yeniden yapılandırmalara da temel teşkil etmiştir.

Türkiye’de 2006 yılından sonra ortaya çıkan cari açık ve artan enflasyon problemi ekonomiyi olumsuz etkilemiştir (Erdoğan & Yeşildal, 2021, s. 296). Bu olumsuz etkiler 31.01.2007 tarih 26420 sayılı Resmî Gazete’de “Finansal Yeniden Yapılandırma Çerçeve Anlaşmalarının Onaylanması, Kabulü ve Uygulanmasına İlişkin Genel Şartlar Hakkında Yönetmelik” ile devreye giren ve “Anadolu Yaklaşımı” olarak ifade edilen bir yapılandırma yaklaşımını ortaya çıkarmıştır (Koç, 2010, ss. 39-48). Yapılandırma ile ilgili hukuki düzenlemeler daha sonra da devam etmiştir. Bu kapsamda Resmi Gazete’nin 15.08.2018 tarih ve 30510 sayılı nüshasında yayımlanan “Finansal Sektöre Olan Borçların Yeniden Yapılandırılması Hakkında Yönetmelik” çerçevesinde “Finansal Yeniden Yapılandırma Çerçeve Anlaşması” hazırlanmıştır. Son olarak Resmi Gazete’nin 19.07.2019 tarih ve 30836 mükerrer sayılı nüshasında yayımlanan 7186 sayılı “Gelir Vergisi Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” 17. maddesi ile Bankacılık Kanunu’na eklenen Geçici 32. madde hükmü uyarınca TBB tarafından; geçici ödeme gücü yaşayan ve firmalara yönelik borç ödemelerinin geri ödenmesini sağlamak amacıyla Finansal Yeniden Yapılandırma (FYY) Çerçeve Anlaşmaları yayımlanmıştır. Bu uygulamada borçluların istihdama katkı sağlamasına ve geri ödemelerine devam edebilmesine olanak tanınması amaçlanmaktadır (TBB, 2025). Halen uygulamada olan bu yöntem ile Türkiye’deki bankalar, faktöring, finansal kiralama, varlık yönetim ve finansman şirketleri ile kredi ilişkisi içerisinde olan borçluların bu kuruluşlardaki kredilerinin konsorsiyum olarak yapılandırılması sağlanmaktadır (CFO, 2025).

3.2.3. İcra İflas Kanunu Kapsamında Yapılandırma

İcra iflas hukuku çerçevesinde Konkordato ve Taksitle Ödeme (İcra Taahhüdü) yapılandırma yöntemleri arasında yer almaktadır. Konkordato; İcra ve İflas Kanunu 285-309 maddeleri arasında düzenlenmiştir. 2004 sayılı İ.İ.K’nun konkordatoya ilişkin hükümleri 28.02.2018 tarih ve 7101 sayılı Kanun ile genişletilerek değişikliğe gidilmiştir. Konkordato, mahkeme denetimi vasıtasıyla borçlunun alacaklılarıyla anlaşarak borcun miktarında, vadesinde ya da her ikisinde de değişiklik yaparak borçların ödenebilmesine olanak sağlayan bir müessesedir (Atalı vd., 2023, s. 617). İ.İ.K. madde 285’te iflastan korunmaya yönelik konkordato talebinde bulunabileceği belirtilmektedir. Bu anlamda iflas müessesinin getireceği olumsuzluklardan korunmak amaçlanabilmektedir (İİK m.285-309).

Her ne kadar konkordato kurumunun hukuki ve ekonomik açısından faydaları bulunsu da alacakları zarar uğratma, yasal takip süreçlerinden kaçma gibi kötüye kullanımı da uygulamada sıklıkla görülebilmektedir. Firmalar, ödeme kabiliyetleri varken dahi mal varlıklarını kaçırmak ve bilançolarını olumsuz göstererek konkordato talebinde bulunabilmektedir. Borçlular mahkemeden borçlarında tenzilata gidilmesi ya da çok düşük faizlerle ve uzun vadeli yapılandırma yönünde talepte bulunarak alacakları zarara uğratma kastı ile hareket edebilmektedir. Bankalar bu kastı anlayabilmek için somut delillere ulaşmak ve sonucunda konkordatonun iptali ya da olaya özgü firmaların iflasını talep edebilmektedir.

Taksitle ödeme (İcra Taahhüdü); “mahkeme içi yeniden yapılandırma” şeklinde de ifade edilmektedir. İ.İ.K’da borçların taksitle ödenmesi konusunda borçlulara imkanlar sağlanmaktadır. İ.İ.K madde 111’e göre borçlu taksitle ödeme taahhüdünde bulunması halinde, alacaklı bankanın rızası aranmaksızın icra takibi kendiliğinden durmaktadır. Yapılandırmada, borçlunun yeterli miktarda malının haczedilmiş olması ve her taksitin borcun dörtte biri miktarından aşağı olmaması, borçların aylık ödenmesi ve müddetin üç aydan fazla olmaması şartı aranmaktadır (İİK md.111/1-2). Borçlu taksitlerden birisini zamanında ödemediği takdirde icra takibi kaldığı yerden devam etmektedir (İİK md.111/4). Borçlu geçerli bir sebep olmaksızın taksitle ödemesini ihlal ederse, alacaklının şikayeti üzerine icra mahkemesi tarafından 3 aya kadar borçluya tazyik hapsi kararı verilebilmektedir (İİK md.340). Tazyik hapsi borçlular açısından ödeme planına uygun ödeme yapmayı sağlaması açısından teşvik edici olabilmektedir.

3.2.4. Yeniden Yapılandırmaya Dair Genel Değerlendirmeler

Yeniden yapılandırma en etkin kullanılan çözüm yöntemlerinden birisidir. Türkiye’de borçlular bankalara ve/veya piyasaya olan borçlarını ötelemek amacıyla konkordato başvurusunda bulunabilmektedir. Firmaların borçları ağırlıklı olarak finansal kurumlarda yoğunlaşmış ise konkordato talebi yerine 5411 sayılı Bankacılık Kanunu’nun Geçici 32’nci maddesi kapsamında Finansal Yeniden

Yapılandırma Çerçeve (FYYS) anlaşması ile doğrudan bankalara başvuruları mümkündür. Bu durumda hukuki süreçlerden ziyade bankaların oluşturacağı konsorsiyum ile finansal kurumlar nezdindeki borçlar bütüncül olarak yapılandırılabilir. Bu anlaşma ile finansal kurumlar tarafından anapara, faiz, temerrüt faizi ve kâr payları ile kredi ilişkisinden doğan diğer her türlü alacağın indirilmesi veya bunlardan vazgeçilmesi olanaklı hale gelmektedir. Ayrıca kredi borçlarının vadelerinin uzatılması, kredilerin yenilenmesi, ilave yeni kredi verilmesi ve vergi avantajları sağlaması açısından da anlaşma avantajlar barındırmaktadır. Dolayısıyla bu konuda firmaların farkındalıklarının artırılmasına yönelik faaliyetlerin bankalar ve otoriteler tarafından yaygınlaştırılması önem arz etmektedir.

Yeniden yapılandırmanın sektör uygulayıcıları tarafından daha etkin kullanılması için 2018 yılında Bankalar Kanunu'na özel madde ile eklenen geçici FYY uygulaması yerine sadece yapılandırmaya kapsamayan bütünlüklü ve kalıcı bir sorunlu alacak kanunu oluşturulmasının faydalı olacağı düşünülmektedir. Bu kanun kapsamında FYY dışında kalan idari yapılandırmada da zimmet suçu riskini azaltacak düzenlemelerin yapılması ve böylelikle uygulayıcıların insiyatif alma isteklerinin artırılması sağlanabilmelidir. Benzer süreçlere hizmet eden konkordato-FYY arasındaki geçişlere olanak tanıyacak düzenlemelerin getirilmesi ile uygun yapılandırma modelleri geliştirilmelidir.

3.3. Sorunlu Alacağın Defaten Kapatılması

Sorunlu alacağın defaten kapatılması, sorunlu kredi riskinin parça parça değil tek seferde tamamının ödenmesi anlamına gelmektedir. Yasal süreçlerin yanı sıra idari süreçlerle de sorunlu alacak defaten kapatılabilmektedir. Bankalar, çeşitli kampanyalarla sorunlu hale gelmiş alacaklarında indirimler yaparak borcun kısa vadede ve tek seferde kapatılmasını teşvik edebilmektedir. Uygulama defaten kapamada, yeniden yapılandırma yöntemine göre daha fazla indirim yapılabilir. Borcun defaten kapatılma yöntemi borçlular ile karşılıklı müzakerelere dayanmaktadır. Bankaların bu çözüm yolunu kullanması bir denge meselesidir. Bankalar sık aralıklarla ve yüksek indirim tutarlarıyla kampanyalar düzenleyerek borcun defaten kapatılmasını tercih eder ise potansiyel kardan mahrum kalabilmektedir. Ayrıca borç sorunlu hale geldikten sonra silinir ya da indirilir algısı borçlular nezdinde borç ödememe eğilimini artırabilmektedir. Diğer yandan bu çözümleme yönteminin dengeli kullanılması bankaların optimum karı yakalamasına ve sorunlu kredilerin azalmasına katkı sağlayabilmektedir.

Sektörde ticari kredilerde tanımlanmış bir anapara kavramı bulunmamaktadır. Dolayısıyla borcun tespiti ve daha sonraki tahsilat usullerinde bankadan bankaya farklılıklar yaşanabilmektedir. Müşterinin borç tespitinde anapara kavramı bir bankada sadece kaydi bakiyeyi (bankadan alınan kredi tutarı) ifade ederken başka bir bankada kaydi bakiye, masraflar ve kredi takibe intikal edene kadar işleyen faizlerin üçünün de toplamını (kapitalize edilmesini) ifade etmektedir. Bu durumda sadece kaydi bakiyeyi anapara kabul eden banka daha az faiz işletirken, diğerleri borçlu aleyhine daha fazla faiz işletebilmektedir. Borç tespitinde başka bir sorun ise takip hesaplarına intikal etmeden önce kredilerin gecikme yaşanması durumunda işleyen gecikme faiz hesabındaki farklılaşmadır. Buradaki hesaplamalarda da bankalar arasında farklılıklar bulunmaktadır. Özellikle kredi takip hesaplarına intikal ettikten sonra kredi takibe gitmeden önce işleyen faizler de borçlu aleyhine olacak şekilde temerrüt faizine dönüştürülebilmektedir. Bunun yanı sıra kredi takip hesaplarına intikal ettikten sonra tahsilat süreçlerinde de bir standart mevcut değildir. Bazı bankalar önce anaparadan tahsilat yaparken, bazı bankalar kısmen anapara kısmen faiz, bazı bankalar ise doğrudan faizlerden tahsilat yapmaktadır. Bu durumda öncelikle faizlerden tahsilat yapan bankalarda, borcun daha yavaş ve geç kapanmasına neden olabilmekte borçlu aleyhine tahsilat süreci oluşabilmektedir. Dolayısıyla finans kurumları arasında hesaplama usulleri, tahsilat anlayışları konusunda tüm tarafların ortak menfaatini sağlayacak standartların belirlenmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

3.4. Firmanın Organizasyonel ve Operasyonel İyileştirilmesi

Borçlu firmanın organizasyonel iyileştirilmesi; yönetim, kurumsal yönetim, risk-iç kontrol sistemlerinde iyileştirme anlamı gelmektedir. Operasyonel iyileştirme ise firmanın verimliliğinde, maliyetlerinde, nakit döngüsünde, varlık portföyünde yapılacak iyileştirmeler olarak ifade edilmektedir. Rehber'in 9/f maddesinde operasyonel yeniden yapılandırma kavramı; "Borçlu firmanın ana faaliyeti ile doğrudan ilgili olmayan faaliyetlerinin tasfiyesi, yönetim yapısının değişikliği, iştirak ve varlık satışı, ortaklık yapısının değiştirilmesi gibi yeniden yapılandırmadan beklenen faydayı artırmak üzere gerekli görülen değişiklikleri ifade etmektedir." şeklinde açıklanmaktadır. Rehber'de ayrıca; "Bankalar borçludan operasyonel yeniden yapılandırma konusunda danışmanlık hizmeti almasını talep edebilir. Banka borçludan operasyonel yeniden yapılandırma amacıyla hazırlanacak ve yeniden yapılandırmanın vadesi ile uyumlu bir iş planı ister." hükmü ile firmanın operasyonel süreçlerinin iyileştirilmesi çözümleme yöntemi olarak belirtmektedir.

Bu alanda yapılacak iyileştirmeler firmaların değer kaybını azaltan, geri kazanım oranlarını yükselten ve firma değerini koruyan bir yaklaşım sunmaktadır. Bankalar, firmalarda tespit ettikleri yönetsel aksaklıkların giderilmesi için firmalara tavsiyede bulunabilmektedir. Firmaların bilançolarını takip edebilecek nitelikte personellerinin olmaması, nakit akışlarının analizlerinin sağlıklı yapılmaması, firma faaliyetlerindeki operasyonel aksaklıkların bulunması firmaların organizasyonel ve operasyonel zafiyetlerine sebep olmaktadır.

Teknik bilgi gerektiren bu alanlarda danışmanlık hizmeti veren kişi ya da firmaların tıpkı sermaye piyasaları lisansı, gayrimenkul eksper lisansı gibi sorunlu alacak çözümleme lisansına ya da akreditasyonlarına tabi tutulmasının hizmet ve bilgi kalitesini artıracığı değerlendirilmektedir.

3.5. Teminat Değerlendirmeleri ve Teminat Değişimleri

Bankalar, kredilerinin geri ödenmesini güvence altına almak için müşterilerinden çeşitli teminatlar talep etmektedir. Talep edilen en yaygın teminatlar; gerçek veya tüzel kişi kefaleti, müşteri çekleri, taşınır rehinleri ve gayrimenkul ipotekleridir. Teminatlar, sorunlu kredilerin tahsilinde bankaların başvurabileceği en önemli hukuki ve mali dayanaklardan biri olarak kabul edilmektedir. Dolayısıyla, teminatlar kredi sürecinin tali unsuru değil, kredinin temel güvencelerinden biri olarak değerlendirilmelidir. Her teminatın hukuki niteliği ve nakde dönüştürülme süresi farklılık göstermektedir. Bu bağlamda, teminat türlerinin etkinliği hukuki yapıları dışında nakde dönüşüm hızlarına da bağlıdır (Demir & Aydın 2023, s. 729).

Rehberde de teminat politikalarına ayrıntılı yer verilmektedir. Rehberde göre; teminat değerleri belirli aralıklarla gözden geçirilmeli, teminat değerlemesine ilişkin kalite güvencesi prosedürleri oluşturulmalı, aynı teminatın tekrar tekrar değerlendirilmesi önlenmeli, teminat gerçeğe uygun değer üzerinden belirlenmeli, teminatın değerinde olabilecek düşüşleri belirlemeye yönelik prosedürler oluşturulmalıdır. Ayrıca bankalar, hizmet aldıkları bağımsız değerlendirme kuruluşlarını periyodik olarak değerlendirmeli, güncelliğini yitirmiş değerlemeleri tespit etmeye yönelik prosedürler geliştirmeli, teminatların likidite değerlendirmesi yapılmalıdır.

Bir kredinin sorunlu hale gelmesi ile birlikte kredinin teminat politikalarında alınacak aksiyonlarla riskler asgariye indirilebilmektedir. Teminat bazlı uygulamalar ilave teminat alınması, teminatların çözülerek yerine yenilerinin alınması şeklinde uygulanabilmektedir. Teminat yetersizliği durumunda yasal takip süreçlerini başlatmak yerine firma ile müzakere edilerek ilave teminatlandırma sağlanabilmeli ve firmanın nakit akışına ya da yapısına uygun teminatların alınması değerlendirilmelidir. Bu durumda firmanın yasal takip sürecine girmemek ve teminatlarını kırtarmak için borç ödeme iştahı artabilecektir.

3.6. Borç Varlık/Sermaye Takası ve Vefa Hakkı

Sorunlu Alacak Çözümleme Rehberi, madde 22/c bendinde; alaktan dolayı edinim, borç-sermaye takası, borç-varlık takası çözümleme yöntemleri arasında sayılmaktadır. Varlık Borç Takası; borçlunun nakit yerine bir varlığı (çoğunlukla taşınmaz, makine veya iştirak hissesi) alacaklı bankaya devrederek borcun kısmen ya da tamamen tasfiye edilmesine yönelik yapılan işlemidir (Taşpınar Ayvaz, 2005, ss. 9-14). Bankalar alacaklardan dolayı edindikleri emtia ve taşınmazları edinim tarihinden itibaren 3 yıl içinde elden çıkarmalıdır (Resmi Gazete, 2006). Resmi Gazete'de 02.11.1984 tarih ve 18563 sayısı ile yayımlanan 3065 sayılı KDV Kanunu'nda; bu işlemlerde kolaylık sağlama adına vergi düzenlemeleri bulunmaktadır. Borçlu (ve/veya kefil) tarafından borca karşılık bankaya yapılan taşınmaz/iştirak hissesi devri KDV'den istisna tutulmaktadır (KPMG, 2023). Varlık borç takası, borçlular için kısa vadeli ödeme baskısını hafifletmesinin yanı sıra işletmelerin borç yükünden geçici kurtulmasını, faaliyetlerini sürdürmesini, istihdamı korumasını ve büyüme kapasitesini canlı tutmasını da mümkün kılabilir (Chalkiadis, 2019, s. 25). Bu yöntem ile borçlu mal varlığını tamamen gözden çıkarmaktadır. Şayet borçlu malvarlığını tekrar almak isterse diğer bir yöntem olan vefa hakkını değerlendirmelidir.

Vefa Hakkı (Geri Alım Hakkı); Türk Medeni Kanunu ve Borçlar Kanunu'nda düzenlenmektedir. Satıcıya/devreden tarafa taşınmazı belirli koşullar ve süre içinde geri alma yetkisi tanıyan sözleşmesel bir haktır. Borçlar Kanunu madde 238 ve Türk Medeni Kanunu madde 736'da belirtildiği üzere; tapuya şerh verildiğinde her malike karşı ileri sürülebilmektedir. Vefa hakkında, borçlunun faaliyetini sürdürebilmesi için taşınmaz bankaya devredilmekte; aynı anda borçlu lehine vefa hakkı tesis edilmektedir. Vefa hakkı, yapılan bir sözleşmeyle ifa edilmektedir. Bankalarda uygulaması ise genellikle tapuya şerh verilme şeklinde değil daha çok sözleşme ile kurulan ilişki temeliyle ilerlemektedir. Borçlu belirlenen bedeli/koşulu sağlar ise taşınmazı geri alma imkanı elde etmektedir. Bu, ekonomik olarak "geçici devir" niteliğindedir. Vefa hakkına konu mal varlığı değerinde geri alım süresinin sonunda önemli bir artış bekleniyorsa borçlular bu yöntemle başvurabilmektedir. Borçlarını ivedilikle ödemek isteyen fakat gayrimenkullerini de kaybetmek istemeyen borçlular için bu yöntemle borç ödemesi gerçekleştirilebilmektedir. Vefa süresi, düzenlemelere

göre en çok 3 yıl olabilmektedir. Banka ve borçlu arasındaki anlaşmaya göre kısa süreli vefa sözleşmeleri de yapılabilmektedir. Alınan gayrimenkul için bankaca yapılacak ekspertize göre bir değer belirlenmektedir. Banka tarafından ekspertiz değerine göre de alım tutarı hesaplanmaktadır. Hesaplanan tutar borçtan düşmektedir. Vefa sözleşmesiyle belirlenen varlık tutarına vefa süresince borçlu ile anlaşılan faiz oranı işletilmektedir. Vefa süresinin sonunda varlık tutarının üzerine işleyen faiz hesaplanarak borçludan talep edilmektedir. Borçlu vefa bedeli ve işleyen faizi ödediğinde gayrimenkulünü geri alabilmektedir. Şayet vefa süresi sonunda gayrimenkulün değeri, vefa tutarı ve işleyen faizden daha yüksek olursa borçlu açısından da karlı bir anlaşma olabilmektedir.

Bankalar bu süreci yönetirken ihtiyatlı davranmalıdır. Bu yöntem bankaların bilançolarının sorunlu kredilerden arındırılması ve hızlı tahsilat yapılabilmesi açısından, borçlular için ise borcun nakit gerektirmeden ödenmesi açısından avantaj sağlamaktadır. Modelin başarıya ulaşabilmesi bir dizi koşulun sağlanmasına bağlıdır. Borçluların bu konuda bilgi seviyesinin yüksek olması ve riskleri göze alarak hareket etmesi, güçlü bir kurumsal yönetimin olması, takaslarda varlıkların gerçeğe uygun değerlendirilmesi ve bütün bunları destekleyen sağlam bir yasal altyapı oluşturulması bu koşulların başında gelmektedir.

3.7. Temlik İle Banka Alacaklarının Yatırımcılara Devri/3. Kişilerden Tahsilat

Alacaklar münferit temlik edilebileceği gibi toplu da temlik edilebilmektedir. Münferit temlik tek bir alacağın 3 kişiye temlik edilmesi olarak uygulanırken toplu temlik ise bankaların belirlediği sorunlu alacak portföylerinin toplu olarak varlık yönetim şirketlerine devredilmesi şeklinde uygulanmaktadır. Alacağın temliki, bir alacağın (tümünün veya bir kısmının) mevcut alacaklıdan üçüncü kişiye (devralana) geçirilmesidir. Temlik ile alacak hakkı esasen yeni alacaklıya geçmekte, borçluya karşı talep hakkını artık devralan kullanmaktadır (Tekcan ve Menteşoğlu, 2020). Alacak temliki kavramı Türk Borçlar Kanunu'nda düzenlenmektedir. Türk Borçlar Kanunu (TBK) m.183'e göre alacaklı, kanun veya sözleşmede aksi kararlaştırılmamışsa, borçlunun rızasına ihtiyaç olmaksızın alacağını yazılı bir sözleşme ile üçüncü kişiye devredebilmektedir. Temlik işlemi, alacağın miktar veya varlığında herhangi bir değişiklik doğurmaz; yalnızca alacaklı sıfatı değişmektedir. Temlik sözleşmesinin geçerliliği yazılı şekle bağlıdır (TBK m.184). Temlik, alacağa bağlı yan hakları (işlemiş faiz, rehin, kefalet vb.) da kapsamaktadır. Münferit alacakların temliki, yasal takibe başlanmadan önce veya sonra da yapılabilmektedir (Arkan, 2021, s. 365).

Banka, münferit temlikte alacağını yeniden hesaplamakta ve hesaplanan tutar üzerinden üçüncü kişiye alacağı devretmektedir. Temlik bedeli, defaten veya vadeli ödenebilmektedir. Defaten ödeme halinde doğrudan temlik sözleşmesi yapılırken, vadeli ödeme halinde önce bir temlik vaadi sözleşmesi akdedilmekte; ödemelerin tamamlanmasıyla birlikte kesin temlik sözleşmesi yapılmaktadır (Tekinalp, 2021, s. 412). Alacak bölünebilir nitelikteyse, kısmi temlik de yapılabilmektedir. Fakat Türk bankacılık sektöründe kısmi temlik ile sorunlu alacak tamamen kapatılamayacağından uygulamada bazı bankalar kısmi temliki kullanmamaktadır. Bu bankalar daha çok ödenen tutar üzerinden alacağın tamamen kapatılması koşuluyla alacaklarını temlik etmektedir. Sektörde bankalar arasında uygulamada farklılaşan diğer konu ise temlik bedelidir. Temlik bedeli, bazı bankalarda sadece 3. kişi tarafından ödenen tutar üzerinden verilmektedir. Bankalar alacaklarından indirim yapabilmekte, temlik bedellerini de ödenen indirimli tutar üzerinden vermektedir. Bazı bankalar ise alacak haklarının tamamını devretmektedir. Bir başka ifadeyle indirim yaptıkları tutar değil anapara, masraf ve işleyen temerrüt faizleri de dikkate alınarak ödeme yapılan tutarın çok daha üzerinde bir tutardan temlik bedelini belirleyebilmektedir. Bu durum temlik alan açısından avantaj oluşturmaktadır. Yasal takip sürecinde gayrimenkulün icradan satışı durumunda temlik alanın elinde ödediği tutardan daha çok temlik bedeli bulunduğundan ihalede teminatın alımını için avantajlı konuma gelmektedir.

Neticede alacakların temliki kurumu, Türk Borçlar Kanunu'ndaki genel esasların bankacılık pratiğine uyarlanması suretiyle, sorunlu kredilerin yönetiminde etkin bir araç haline gelmiştir. Temlik alan 3. kişiler açısından alacağın temliki yatırım motivasyonu ile yatırımcıya karlılık sağlayabilmektedir. Borçlular için borçların 3. kişi yatırımcılara devredilmesi ile borçtan kurtulma aracı olarak değerlendirilmektedir. Bankalar için ise finansal tablolarındaki risklerini azaltmak açısından fayda sağlamaktadır.

Türkiye'de sorunlu alacakların bireysel yatırımcılara doğrudan sunulabileceği bir platform bulunmamaktadır. Merkezi sorunlu alacak satış platformu kurulabilmesi, platformdan hızlı ve etkin tahsilatların yapılabilmesi için yasal mevzuat düzenlemeleri gerekmektedir. Sorunlu alacakların münferit satışlarına da izin verecek, uluslararası yatırımcıların da sisteme dahil olabileceği bir hukuki zeminin oluşturulması ihtiyacı bulunmaktadır. Hukuki düzenlemeler akabinde bir kamu kurumu ya da özel kuruluş vasıtasıyla satıcılar ile yatırımcıları buluşturacak sorunlu alacak dijital satış platformunun kurulmasının sorunlu alacak çözümlemesinde etkili olacağı değerlendirilmektedir.

3.8. Varlık Yönetim Şirketlerine Devir

Varlık yönetim şirketlerinin ortaya çıkışına ilişkin temel düşünce, sorunlu varlıkların bu alanda uzmanlaşmış ayrı ve bağımsız kuruluşlarla yönetilmesidir (Selimler, 2006, s. 67). Varlık yönetim şirketlerine devir dünyada kullanılan en önemli çözümleme enstrümanlarından birisidir. Türkiye’de varlık yönetim şirketlerinin kuruluşuna ilişkin ilk hukuki çerçeve, 2002 yılında yürürlüğe giren 4743 sayılı Kanun ile oluşturulmuştur (Topçu, 2023, s. 180). Varlık yönetim şirketlerine (VYŞ) ilişkin usul ve esaslar, 14.07.2021 tarih ve 31541 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Varlık Yönetim Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları ile Devralınacak Alacaklara İlişkin İşlemler Hakkında Yönetmelik” ile düzenlenmiştir. Yönetmelikte varlık yönetim şirketleri, kaynak kuruluşların alacaklarını ve sair varlıklarını devralmak, bunları tahsil etmek, yeniden yapılandırmak ve gerektiğinde elden çıkarmak amacıyla faaliyet gösteren kurumsal yapılar olarak açıklanmaktadır.

Varlık yönetim şirketleri, finansal kuruluşların tahsili gecikmiş alacaklarını devralması suretiyle faaliyet göstermekte ve söz konusu alacaklardan ticari kazanç elde etmeyi amaçlamaktadır. Devralma işlemi teknik açıdan alacağın temlik niteliğinde olup varlık yöntemi şirketlerine devir toplu alacak temlik uygulaması kapsamında değerlendirilmektedir. Uygulamada varlık yönetim şirketleri, ilgili finansal kurumun açtığı ihaleler sonucunda, belirlenen bir iskonto oranı üzerinden alacak portföyünü (teminatlarıyla birlikte) devralmaktadır (Demir & Aydın 2023, s. 735).

Sorunlu alacakların varlık yönetim şirketlerine devri genel itibarıyla 3 aşamadan oluşmaktadır. Birinci aşama portföyün tespiti, ikinci aşama ihaleye hazırlık, üçüncü aşaması ise ihalenin yapılması ve alacağın devri sürecidir (VYŞY md. 18-21). Varlık yönetim şirketlerinin faaliyetlerinde vergisel desteklemeler de bulunmaktadır. Gerçekleştirilen işlemler ve buna ilişkin düzenlenen kâğıtlar, 488 sayılı Damga Vergisi Kanunu’na göre damga vergisinden, 492 sayılı Harçlar Kanunu’na göre Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu kesintilerinden ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun md. 39 uyarınca doğabilecek mali yükümlülüklerden muaf tutulmuştur (BK md.143/6).

Varlık yönetim şirketlerine devir yöntemiyle, devralınan alacakların tahsili sürecinde şirketler, gayrimenkul veya diğer ekonomik değerleri işletme, kiralama, teminata konu etme, devretme ya da yatırım aracı olarak kullanma yetkisine sahip olmaktadır. Bankalar ise tahsil kabiliyeti zayıflamış kredilerini VYŞ'lere devrederek bilanço temizliklerini gerçekleştirmekte, böylelikle hem sermaye yeterliliklerini güçlendirmekte hem de esas faaliyet alanlarına odaklanabilmektedir (Demir & Aydın 2023, s. 735).

Bankalar açısından, ölçek ekonomisi yaratılmasıyla tahsilat maliyetlerinin azaltılması, tüm varlıkların tek bir havuzda toplanarak daha etkin değerlendirilmesi, kredilerin geri kazandırılmasıyla finansal sistemin güçlendirilmesi, ekonomiye sektörel yeniden yapılanma imkanı sunması ve yeni istihdam alanlarının yaratılması sistemin getirdiği avantajlardır. Diğer taraftan bankaların politik baskılara maruz kalabilmesi, portföylerini sağlıklı belirleyememesi ihtimaline karşı kar kaybı yaşaması, varlık yönetim şirketlerinin agresif tavırlarının toplumsal huzursuzluk oluşturabilmesi sistemin dezavantajları arasında değerlendirilmektedir.

Kamu Bankaları, kurum imajının zedelenme ihtimali, varlık satışının kamuoyu ve piyasa algısı açısından daha hassas görülmesi, politik baskıların oluşabilmesi gibi sebeplerle bugüne kadar sisteme mesafeli yaklaşmaktadır. Kamu bankalarından sadece Halk Bankası 27.09.2018 tarihinde (KAP, 2018) ve 05.02.2024 tarihinde (Halkbank, 2024) varlık yönetim şirketlerine satış gerçekleştirmiştir. Her ne kadar kamu bankaları bu yöntemi çok sınırlı tercih etseler de Türk Bankacılık Sektörü açısından varlık yönetim şirketlerine devrinin önemi giderek artmaktadır. Kamu sermayeli varlık yönetim şirketleri olan Birleşim Varlık Yönetim şirketinin daha etkin kullanılarak kamu kurumlarınca rekabet yasaasına uygun, kamu yararı da gözetilerek aktifleştirilmesi ve bu kurum vasıtasıyla kamu bankalarının da sorunlu alacak varlık satışını daha büyük hacimlerle yapılabilmesi ilgili otoriteler tarafından değerlendirilmelidir.

3.9. Muhasebe Kayıtlarından Terkin ve Kayıtlardan Düşülmesi (Aktiften Silme)

Kayıttan terkin ve kayıttan düşme ayrı kavramlar olarak dikkate alınmaktadır. Muhasebe kayıtlarından terkin, alacağın artık tahsil edilmesinin mümkün olmayacağı (borçlunun iflasi, hukuken tahsil imkansızlığı v.b.) durumlarda alacağın muhasebe kayıtlarından silinmesidir. Türk Bankacılık Sektöründe kayıtlardan terkin sınırlı işlemler için uygulanmaktadır. Ödeme durumu kalmayan şehit ailelerinin, deprem ve doğal afet sebebiyle vefat eden kişilerin, reddi miras olan ve 5 yılın üzeri takipte alacağı bulunanların, küçük tutarlı ve 10 yılın üzeri takipte bulunanların bankalara olan borçları terkin işlemlerine konu olabilmektedir. Banka bu alacaklarından vazgeçmekte ve muhasebe kayıtlarının tamamından bakiyeleri silmektedir.

Kayıtlardan düşülme ise tahsil edilmeyecek hale gelen alacağın bankalar için artık ekonomik değerinin asgariye indiği ya da değer taşımadığı durumlarda bilanço içi muhasebe kayıtlarından silinip

nazım hesaplarda izlenmesidir. Terkinde alacaktan tamamen vazgeçilmekte iken kayıttan düşmede alacak bilanço dışına çıkarılmakta ancak banka bu alacağından vazgeçmeyerek nazım hesaplarda izlemeye devam etmektedir. Terkin daha çok hukuki kesinlik kazandığında yapılmakta ve istisnai olarak kullanılmaktadır. Kayıttan düşme ise genellikle yönetim kararıyla ve işletme politikaları çerçevesinde bilançonun temizlenmesi amacıyla kullanılmaktadır.

Bankacılık Kanunu'nun 53. maddesinde 17.07.2019 tarihinde yapılan değişiklikle yasal dayanak mevzuata eklenmiş ve Karşılıklar Yönetmeliği'nde 27.11.2019 tarihinde yapılan düzenlemelerle de uygulanmanın detayları belirlenmiştir. Yönetmeliğe göre sorunlu alacağın kayıtlardan düşülmesi için birtakım şartlar aranmaktadır. Yönetmelikte 8. maddenin 3. bendinde; sorunlu kredinin 5. grup zarar niteliğindeki kredi olarak sınıflandırılması, borçlunun temerrüde düşmesi sonucunda alacak için ömür boyu beklenen kredi zararına istinaden karşılık veya özel karşılık ayrılmış olması ve bu alacağın geri kazanılmasına ilişkin makul bir beklentinin artık bulunmaması şartlarının birlikte gerçekleşmesi gerektiği belirtilmektedir. Bankalar kayıttan düşme politikasını, dönem içerisinde kayıtlardan çıkardıkları tutarı ve bu tutarın takibe dönüşüm oranı üzerindeki etkilerini finansal tablo dipnotlarında açıklamakla yükümlüdür. Kayıttan düşme işlemi, borçlunun hukuki sorumluluğu üzerinde herhangi bir değişiklik doğurmamaktadır. Alacağın sadece banka kayıtlarındaki muhasebesel izlenme şekli değişmektedir (KY md. 8/4). Dolayısıyla, bankalar aktiften silmek suretiyle kayıttan düşülen sorunlu kredilere ilişkin alacaklarını da diğer alacaklarda olduğu gibi idari veya yasal yollarla tahsil etmeye çalışmakla yükümlüdür. Kayıttan düşme bankaların sıklıkla uyguladıkları çözümleme yöntemlerindedir. Kayıttan düşme uygulaması, bankaların sorunlu krediler sebebiyle ayırmak zorunda oldukları karşılıklardan ve bilanço üzerindeki diğer olumsuz etkilerden kurtulmalarını sağlayarak bilanço kalitesini artırıcı bir rol üstlenmektedir. Bu nedenle, varlık yönetim şirketlerine devri tercih edilmeyen, ancak bilançoda yarattığı olumsuz etkilerin bertaraf edilmesi arzulan krediler bakımından işlevsel bir yöntem olarak öne çıkmaktadır. Ayrıca kayıttan düşme uygulaması, varlık yönetim şirketlerine devri planlanan alacaklar açısından da bir ön hazırlık mekanizması işlevi görebilmektedir. Bu durumda banka, ilgili alacakları öncelikle kayıttan düşmekte ve ardından varlık yönetim şirketlerine satışını gerçekleştirmektedir (Topçu, 2023, s. 180).

Kayıttan düşülen alacakla ilgili borçlunun bankaya olan borcu devam ettiğinden borcun ödemesi halinde ödenen tutar doğrudan kar yazılmaktadır. Ancak uygulamada bazı bankaların kayıttan düşme çözümleme yöntemini kullanmadıkları görülmektedir. Bilançoların bozulmaya başladığı dönemlerde bankalar için bu yöntemin alternatif bir çözüm olabileceği değerlendirilmektedir.

3.10. Menkul Kıymetleştirme

Menkul kıymetleştirme (securitization), kredi gibi finansal varlıkların bir havuzda toplanarak menkul kıymet haline getirilme sürecidir. İşlemdeki amaç, likit olmayan alacakları finans mühendisliği teknikleriyle likit, devredilebilir menkul kıymetlere dönüştürüp yatırımcılara satarak fon elde etmektir (Erdönmez, 2006, s. 75). Sorunlu alacakların menkul kıymetleştirilmesi Türk bankacılık sektöründe henüz çok fazla kullanılmayan fakat hukuki düzenlemelerde ve teoride var olan çözümleme yöntemlerindedir.

Menkul kıymetleştirme bilanço içi ve bilanço dışı olmak üzere iki farklı yöntemle yapılabilmektedir. Bilanço içi menkul kıymetleştirme, bankanın bilançosunda kayıtlı bulunan kredi portföyünün devre konu edilmeksizin doğrudan banka tarafından menkul kıymete dönüştürülmesi ve ihracının gerçekleştirilmesidir. Bilanço dışı menkul kıymetleştirme, kredi alacaklarının "gerçek satış" yöntemiyle özel amaçlı kuruluşlara devredilmesi ve ihracının anılan kuruluşlarca yapılmasıdır. Uluslararası uygulamalarda her iki yöntem de kullanılabilir. Bilanço içi menkul kıymetleştirme ağırlıklı olarak likidite sağlama aracı işlevi görmektedir; bilanço dışı menkul kıymetleştirme alacakların tahsiline yönelik amaçlara hizmet etmektedir (GSG hukuk 2019, s. 9). Sorunlu alacakların menkul kıymetleştirilmesi, karmaşık fakat süreç adımları belirli olan çözümleme yöntemidir. İlk adımda banka (veya alacağı devreden kurum), menkul kıymetleştirmeye konu olacak uygun bir kredi portföyü belirlemekte ve bu portföyün değerlemesini yapmaktadır. Akabinde bu alacakların devri için ayrı özel amaçlı bir kuruluş oluşturulmaktadır. Banka, belirlenen sorunlu kredi portföyünü gerçek satış yoluyla bu kuruluşa devretmektedir. Alacakların mülkiyeti ve riski devredilen kuruluşa geçmektedir. Böylece alacaklar banka bilançosundan ayrıştırılmaktadır. Devralınan bu alacak havuzuna dayanarak ilgili kurumca çeşitli sınıflarda varlığa dayalı menkul kıymet ihraç edilmektedir. Kuruluşların ihraç ettiği menkul kıymetlerin satışından elde edilen gelir, bankanın alacakları devretmesi karşılığında aldığı tutar olmakla birlikte, banka sorunlu kredilerini bu sayede satarak nakit akışı sağlamaktadır (DDTalks, 2025).

Türkiye'de 2021'de Varlık Yönetim Şirketleri Yönetmeliği'nde yapılan değişikliklerle bu şirketlerin operasyonel esnekliği artırılmıştır (World Bank, 2021). En kritik gelişme Ekim 2021'de Sermaye Piyasası Kurulu'nun "Varlığa veya İpoteğe Dayalı Menkul Kıymetler Tebliği" içeriğinde yapılan değişikliklerle

gerçekleşmiş; sorunlu alacaklara dayalı menkul kıymet ihracına izin verilmiştir. Böylece daha önce sadece canlı kredilere dayalı menkul kıymetleştirmeye izin verilirken, bankaların tahsili gecikmiş alacaklarını da varlık finansman fonlarına devretmesinin yolu açılmıştır (S&P Global, 2021). Türkiye’de mevzuattaki iyileştirmelere karşın, uygulamada henüz büyük ölçekli sorunlu alacak menkul kıymetleştirme örneği gerçekleşmemiştir. Sorunlu alacakların menkul kıymetleştirilmesi, yönelik 2021’de atılan düzenleyici adımlar ile bu yöntem, bankaların bilanço temizleme stratejilerinde potansiyel bir araç haline gelmiştir.

Menkul kıymetleştirme yönteminin daha etkin kullanılabilmesi için sadece varlık yönetim şirketlerinin değil bankaların da bilanço içi menkul kıymetleştirme yöntemiyle ya da fon kurmak suretiyle menkul kıymetleştirme olanaklarının artırılmasını sağlayacak hukuki ve idari düzenlemelerin yapılması gerektiği düşünülmektedir. Piyasanın derinliğinin oluşturulması için devlet garantili sorunlu alacak menkul kıymetleri de piyasaya sürülmesi alternatif yatırım aracı olarak değerlendirilmelidir.

Sorunlu alacakların yönetilmesi bütüncül bir bakış açısı gerektirmektedir. Sorunlu alacakların doğumundan menkul kıymetleştirilmesine kadar kullanılan yöntemler birbirleri ile ilişkilidir. Dolayısıyla sorunlu alacakların yönetilmesinde ihtisaslaşmış bir üst birliğin kurulmasının ve koordinasyonun bu üst kurul vasıtasıyla yapılmasının sorunlu alacakların yönetilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Pratik çözümlerin üretilmesi, hukuki regülasyonlar konusunda fikirlerin paylaşılması, ortak veri havuzuyla veri yönetiminin sağlıklı işletilmesi, sorunlu alacakların tüm taraflarıyla eşgüdüm sağlanması daha çözümcül politikaların oluşturulmasına katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir. Bu kapsamda aslında birbiri ile çok yakın bağı olan politikaların bütüncül kullanılması yönünde insiyatif alınması mümkün olabilecektir.

Sonuç

Bu çalışma, Türk bankacılık sektöründe sorunlu alacak çözümleme yöntemlerini literatür ve düzenleyici çerçeve temelinde derleme yöntemiyle ele almıştır. İncelemede “Sorunlu Alacak” teriminin kavramsal incelemesi yapılmıştır. Ayrıca ulusal ve uluslararası düzenlemeler doğrultusunda Türk bankacılık sektöründe sorunlu alacak çözümleme yöntemleri bütüncül bir çerçeveden ele alınarak araştırılmıştır.

Düzenleyici mevzuatlarda geçmişten farklı olarak NPL, NPE kavramları dışında “sorunlu alacak” kavramı literatüre kazandırılmıştır. Ancak kavramın tanımlanmasında eksik unsurlar bulunduğu gerekçesiyle doktrinde tartışmalar yaşanmaktadır. Sorunlu alacak rehberinde; “donuk alacaklar” ve “finansal güçlük nedeniyle yapılandırılmış krediler” sorunlu alacak olarak tanımlanmıştır. Çalışmada; yakın izlemeye alınması koşuluyla “borçlunun kredi değerliliğinin bozularak borcun tümüyle ödenmeme ihtimalinin ortaya çıktığı kredilerin” de tanıma eklenmesi gerektiği savunulmaktadır.

Sorunlu alacakların çözümlenmesinde çalışmada belirtildiği üzere birçok yöntem bulunmaktadır. Bu yöntemlerin sektördeki tüm paydaşlar tarafından bilinirliğine ihtiyaç duyulmaktadır. Yöntemlerin bilinirliğinin yanı sıra nasıl kullanılması gerektiği ve daha etkin kullanılması için neler yapılması gerektiği de önem arz etmektedir.

Bu kapsamda çözümleme yöntemlerinin özellikle mevduat ve katılım bankalarında etkinliğini artırmak amacıyla; 1- Yasal takip süreçlerinin pratikliğinin artırılması için usul ekonomisine uygun olarak İcra İflas Kanunu’nun sadeleştirilmesi, 2- Sorunlu alacakların çözümlenmesinde farklı kanun, mevzuat, yönetmelik ve rehberlerle yönetilen alanların derlenmesi ve sorunlu alacakların çözümlenmesine bütüncül bakılmasının sağlanması için kalıcı ve kapsamlı bir sorunlu alacak kanunu oluşturulması, 3- Sorunlu alacakların yönetilmesi konusunda gerekli koordinasyonun sağlanması, dünyadaki gelişmelerin takip edilmesi, pratik çözümlerin uçtan uca değerlendirilmesi amacıyla tüm paydaşları kapsayan ihtisaslaşmış üst bir kurulun oluşturulması, 4- Özellikle kamu bankalarının varlık yönetim satışını daha aktif yapabilmesi için kamu bankalarınca ve kamu kurumlarınca kurulan Birleşim Varlık Yönetim Şirketi’nin kamu yararı da gözetilerek daha etkin kullanılması, 5- Hızlı ve etkin tahsilat yapılabilmesi, uluslararası yatırımcıların da yatırım alanlarının açılması amacıyla alacakların toplu ya da münferit satışı için kaynak kuruluş ile yatırımcıları buluşturacak dijital sorunlu alacak satış platformunun kurulması ve hukuki zeminin oluşturulması, 6- Bankaların sorunlu alacak çözümleme birimlerinde çalışanlar ile bu konuda firmalara danışmanlık hizmeti verenlerin yeterlilikleri için lisanslamalara tabi tutulması ve akredite olması, 7- Bankalar açısından borç tespitinde ilkelerin belirlenmesi borçlular açısından ise borç tutarının hangi usule göre belirlendiğinin netleşmesi açısından sorunlu ticari alacaklarda anapara tanımının yapılması, bu anapara tanımına göre faizlerin işletilmesi, kredinin geri ödenmesinde de tahsilat usullerinin belirlenmesi, 8- Bankaların bilanço temizleme stratejileri için menkul kıymetleştirme yönteminin daha etkin kullanılabilmesi amacıyla varlık yönetim şirketleri dışında bankaların da bilanço içi menkul kıymetleştirme yöntemiyle ya da fon kurmak suretiyle menkul kıymetleştirme olanaklarının artırılması ve gerekirse devlet

garantili menkul kıymetlerin çıkarılması suretiyle yatırımcıların bu piyasaya ilgisinin çekilmesi, 9- Çözümleme yöntemlerine dair eğitim, seminer, akademik çalışmaların artırılarak farkındalık çalışmaları yapılması,

Önerilerinin sorunlu alacakların çözümüne katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir. Bununla birlikte dijitalleşme, yapay zeka ve veri temelli yaklaşımların yaygınlaşması, sorunlu alacakların erken tespiti ve etkin yönetimi açısından önümüzdeki dönemde belirleyici olacaktır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış Bağımsız

Yazar Katkısı: Tarık Yurtoğlu: %100

Destek ve Teşekkür Beyanı: Çalışma için destek alınmamıştır.

Etik Onay: Bu çalışma etik onay gerektiren herhangi bir insan veya hayvan araştırması içermemektedir.

Çıkar Çatışması Beyanı: Çalışma ile ilgili herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Peer Review: Independent double-blind

Author Contributions: Tarık Yurtoğlu: 100%

Funding and Acknowledgement: No support was received for the study.

Ethics Approval: This study does not contain any human or animal research that requires ethical approval.

Conflict of Interest: There is no conflict of interest with any institution or person related to the study.

Önerilen Atıf: Yurtoğlu, T. (2026). Türk Bankacılık Sektöründe Sorunlu Alacak Çözümleme Yöntemleri Mevzuat ve Literatür Temelli Bir Derleme. *Mediterranean Social Studies Journal*, 3(1), 32-49. <https://doi.org/10.64412/MediTerra.2026.277>

Kaynakça

- Acar, Ö. (2000). Bankalarca ayrılan karşılıklar: Teorik yaklaşım ve uluslararası uygulamalar. *Bankacılar Dergisi*, 34, 48.
- Arkan, S. (2021). *Ticari işletme hukuku* (24. baskı). Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları.
- Atalı, M., Ermenek, İ., & Erdoğan, E. (2023). *İcra ve iflas hukuku* (4. baskı). Yetkin Kitapevi.
- Bankacılık Kanunu. (2015). *T.C. Resmi Gazete*, 35983, 01 Kasım 2005.
- Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik. (2015). *T.C. Resmi Gazete*, 29511, 23 Ekim 2015.
- Baş, A. G. G., Kara, M., & Paksoy, S. (2022). *Türk bankacılık sektöründe sorunlu krediler*. İksad Yayınevi.
- Battal, A. (2004). *Bankalar kanun şerhi: Sorularla banka hukuku* (2. baskı). Gazi Kitabevi.
- BCBS Basel II - Basel Committee on Banking Supervision. (2006). *International convergence of capital measurement and capital standards* (Basel II). Bank for International Settlements. <https://www.bis.org/publ/bcbs128.htm>
- Berger, A. N., & DeYoung, R. (1997). Problem loans and cost efficiency in commercial banks. *Journal of Banking & Finance*, 21(6), 849-870.
- Bierman, H. (2010). *Introduction to accounting and managerial finance: An: A merger of equals*. World Scientific.
- Bulut, E. (2002). Kredi sözleşmelerinin hukuki niteliği ve türleri. *Mevzuat Dergisi*, 5(49).
- CFO Finansal Hizmetler A.Ş. (2025). Finansal yeniden yapılandırma (FYY). <https://www.cfofinans.com/finansal-yeniden-yapilandirma-fyy/#:~:text=1-,FYY%20nedir%3F,anla%C5%9Fma%20ve%20s%C3%B6zle%C5%9Fmeleri%20kapsam%C4%B1nda%20yap%C4%B1land%C4%B1r%C4%B1lmas%C4%B1d%C4%B1r>
- Chalkiadis, G. (2019). *Non-performing loans management in the European banking sector* (Master's thesis). International Hellenic University, School of Economics, Business Administration and Legal Studies.
- Çanga Belber, E. (2025). *Sorunlu kredilerin menkul kıymetleştirilmesi ve Türk sermaye piyasaları için öneriler*. Yetkin Yayınları.
- DD Talks. (2025). Decoding NPL securitization: Unlocking liquidity and capital relief. <https://ddtalks.com/decoding-npl-securitization-unlocking-liquidity-and-capital-relief->

- Mali Sektöre Olan Borçların Yeniden Yapılandırılması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun. (2002). *T.C. Resmi Gazete*, 24657 (mükerrer), 30 Ocak 2002.
- Muşul, T. (2017). *İcra ve iflas hukukunda tasarrufun iptali davaları*. Adalet Yayınevi.
- Selimler, H. (2019). *İşletmelerde başarısızlık: Finansal yönetim* (2. baskı). Seçkin Yayınevi.
- Selimler, H. (2015). Sorunlu kredilerin analizi, banka finansal tablo ve oranlarına etkisinin değerlendirilmesi. *Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 7(12), 131-172.
- Selimler, H. (2006). *Türk bankacılık sektöründe sorunlu kredilerin varlık yönetim şirketlerince tasfiyesi: Seçilmiş ülkeler ve Türkiye uygulaması* (Doktora tezi). Marmara Üniversitesi Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü.
- Sorunlu Alacak Çözümleme İyi Uygulama Rehberi. (2021). *T.C. Resmi Gazete*, 9644, 29 Haziran 2021.
- S&P Global. (2021). Turkish banks' distressed debt exceeds \$46B amid idle bad loan market. <https://www.spglobal.com/market-intelligence/en/news-insights/articles/2022/10/turkish-banks-distressed-debt-exceeds-46b-amid-idle-bad-loan-market-72080180#:~:text=There%20have%20been%20no%20direct,permitted%20for%20performing%20loans%20only>
- Taşpınar Ayvaz, S. (2005). *İcra-iflas hukukunda yeniden yapılandırma* (1. baskı). Yetkin Yayınları.
- TBB - Türkiye Bankalar Birliği. (2025). Finansal yeniden yapılandırma. <https://www.tbb.org.tr/finansal-yeniden-yapilandirma>
- Tekcan & Menteşoğlu. (2020). Alacak temliki nedir. https://www.tekcanmentesoglu.com/yayinlar-ve-haberler/alacak-temliki-nedir%20-1021?utm_source
- Topçu, Y. (2023). *Kredi alacaklarının tahsil ve tasfiye yöntemleri* (1. baskı). Yetkin Yayınları.
- Türk Borçlar Kanunu. (2011). *T.C. Resmi Gazete*, 27836, 11 Kasım 2011.
- Türk Medeni Kanunu. (2001). *T.C. Resmi Gazete*, 24607, 22 Kasım 2001.
- Tekinalp, Ü. (2021). *Borçlar hukuku dersleri* (8. baskı). Vedat Kitapçılık.
- Türk Dil Kurumu. (2025). Kredi ne demek: TDK sözlük anlamı. <https://sozluk.gov.tr>
- Us, V. (2020). TFRS 9 uygulamasının seçilmiş bankalar bazında kredi sınıflandırması ve karşılıkları üzerindeki etkisi. *Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 12(22), 297-314.
- Üstündağ, S. (2004). *İcra hukukunun esasları*. Fakülteler Matbaası.
- World Bank. (2021). Republic of Turkey financial sector assesment. <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099627108282335196/pdf/SECBO8b4da3a00308fee02f2871c1e54b.pdf#:~:text=supervisory%20framework,assets%20in%20the%20financial%20system>
- Varlık Yönetim Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Yönetmelik. (2002). *T.C. Resmi Gazete*, 24893, 1 Ekim 2002.
- Varlık Yönetim Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları ile Devralınacak Alacaklara İlişkin İşlemler Hakkında Yönetmelik. (2021). *T.C. Resmi Gazete*, 31541, 14 Temmuz 2021.